

"Kâinatın ruhu, nuru, mayası, esası, neticesi, hülâsası hayattır. " Hayat kainatın nasıl ruhu, mayesi, esası olabilir? Hayatla kainat arasındaki ilişki hangi cihetlerle kendini gösterir?"

Bütün kainat dolaylı veya dolaysız; hayatın teşekkül etmesi için işliyor. Yani kainat muazzam bir fabrika, hayat ise bu fabrikanın mahsulü hükmündedir. Bu yüzden hayat kainatın en merkezinde duruyor, âdeta kainat hayatı netice veriyor.

Evet, hayatın oluşabilmesi için güneşin muntazaman hareket etmesi, bulutların yağmur vaziyetini alması, toprağın hayata beşiklik etmesi, havanın hayata esmesi, ateşin hayatı ısıtması, maden ve bitkilerin hayata kaynaklık etmesi, kainatın bir ucundaki yıldızın ya da galaksinin yörüngesinden çıkmaması gerekiyor. Zira bir yıldız yörüngesinden çıksa domino taşı gibi bütün kainat yerle bir olur, hayatın oluşması imkansız hale gelir. Bu sayılanların hepsi kainat fabrikasının bir bütün halinde, mükemmel bir intizam ve muazzam bir denge içinde işlemesi ile olabilir.

"Kâinatın ruhu, nuru, mayesi, esası, neticesi, hülâsası hayattır." gibi tabirler, hep hayat ile kainatın bu ilişkisine bir atıftır.

Yukarıdaki bakış açısı ile meseleye baktığımızda; kainatın en büyük galaksisinden tut, ta en küçük atom zerreciğine kadar her şey hayatın oluşmasında bir kurşun asker gibi itaat ve imtisal içinde hareket ediyor. Koca güneş küçücük arının ısınmasında ve hayata tutunmasında lamba ve soba görevini ifa ettiği gibi, gözle görünmeyen küçücük hücre ve atomlar da arının bünyesinde mükemmel bir ahenk ve insicam ile hareket edip, arının hayatının devam etmesine hizmet ettiriliyorlar...

Nasıl hayat kainatın neticesi ve özü ise; iman ve ibadet de insan hayatının neticesi ve özüdür.